

Türkiye'nin Turizm Yükseköğretim Programları: Kronolojik Bir İnceleme¹

 Gülçin ÖZBAY² Vildan TÜYSÜZ³ Serkan SEMİNT⁴

Özet

Bu çalışmanın amacı; ön lisans ve lisans düzeyinde turizm eğitimi veren yükseköğretim kurumlarını kronolojik olarak sıralamak ve turizm bölümleriyle ilgili bir durum tespiti yapmaktır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden veri madenciliği tekniğinden yararlanılmış ve turizm eğitimi alanıyla ilgili ikincil kaynak verilerinden yararlanılarak derleme yapılmıştır. İlk olarak "YÖK Atlas" veri tabanından turizmle ilgili tüm bölümler taratılmıştır. Yapılan tarama sonucunda ön lisans ve lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumlara erişilmiştir. Daha sonra bu kurumların web sayfalarından kurumların tarihçeleri incelenmiş, eğitim verdikleri bölümler tespit edilmiş ve kronolojik olarak sıralama yapılmıştır. Araştırma sonucunda ön lisans düzeyinde turizm alanında 10 bölüm ve turizm eğitimi veren 332 kurum; lisans düzeyinde ise turizm alanında 8 bölüm ve turizm eğitimi veren 235 kurum olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ön lisans düzeyindeki yükseköğretim kurumlarının %81'inin, lisans düzeyindeki yükseköğretim kurumlarının ise %77'sinin devlet statüsünde olduğu görülmüştür. Kronolojik analiz, ön lisans düzeyinde ilk turizm eğitiminin 1980 yılında, lisans düzeyinde ise 1965 yılında başladığını ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Turizm Eğitimi, Kronolojik İnceleme, Yükseköğretim Programları, Türkiye

JEL Kodu/Code: L83.

Turkey's Tourism Higher Education Programs: A Chronological Review Abstract

Abstract

The purpose of this study; The aim of this study is to chronologically list the higher education institutions that provide tourism education at associate and undergraduate levels and to make a current assessment of tourism departments. In the study, data mining technique, one of the qualitative research methods, was used and a compilation was made using secondary source data related to the field of tourism education. Firstly, all tourism-related sections were scanned from the "YÖK Atlas" database. As a result of the screening, institutions providing tourism education at associate and undergraduate levels were accessed. Then, the history of these institutions was examined on their web pages, the departments in which they provided education were identified, and a chronological order was made. As a result of the research, there are 10 departments in the field of tourism at the associate degree level and 332 institutions providing tourism education; It has been determined that there are 8 departments in the field of tourism and 235 institutions providing tourism education at the undergraduate level. In addition, it was observed that 81% of higher education institutions at the associate degree level and 77% of higher education institutions at the undergraduate level have state status. Chronological analysis revealed that the first tourism education at the associate degree level started in 1980, and at the undergraduate level in 1965.

Keywords: Tourism Education, Chronological Review, Higher Education Programs, Turkey

Referans/Citation: Özbay, G., Tüysüz V. & Semint S. (2024). Türkiye'nin turizm yükseköğretim programları: Kronolojik bir inceleme, *Journal of Hospitality and Tourism Issues*, Vol. 6, No. 2, 64-84.

¹ VIII. Batı Asya Turizm Araştırmaları Kongresi'nde sunulmuştur.

² Doç. Dr., Gastronomi ve Mutfak Sanatları, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, gozbay@subu.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-5647-7137

³ Doktora Öğrencisi, Turizm İşletmeciliği, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, vildantuyusuz@outlook.com, Orcid ID: 0000-0002-4674-5628

⁴ Arş. Gör., Gastronomi ve Mutfak Sanatları, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, semintserkann@gmail.com Orcid ID: 0000-0002-6305-1898

1. GİRİŞ

Turizm endüstrisinin ekonomik ve sosyal etkileri, dünya genelinde her geçen gün artmaktadır. Bu etkiler içerisinde en belirgin olanları gelir artışı ve istihdamdır. Dünya Turizm ve Seyahat Konseyi'nin ekonomik araştırmasına göre turizm endüstrisinin küresel Gayri Safi Yurt İçi Hasıla'ya 2023 yılında %9,1 katkıda bulunduğu belirtilmiştir (World Travel & Tourism Council, 2024). Birçok ülke büyüme eğilimi gösteren bu pastadan pay oranlarını yükseltmek istemektedir ve Türkiye de bu ülkeler arasındadır (Unur & Köşker, 2015). Bu pastadan pay alabilmek için eğitilmiş personelin, sektörel bağlamda önem arz ettiği düşünülmektedir.

Turizm eğitiminin amacı, sektörün temel ihtiyaçlarına karşı donanımlı bir şekilde bilgileri alan, uygulamalı eğitimde nitelikli, sosyal anlamda kendini geliştiren, çevreye ve topluma karşı sorumluluk duygusu olan bireyler yetiştirmektir. Turizm endüstrisinde hem hizmet hem de ürün sunumu yapılması sebebiyle turizm eğitimlerinde insan faktörü önemli bir unsur olarak ön plana çıkmaktadır. Turizm eğitimlerinde sosyal davranışa yönelik derslerin yanı sıra teknik bilgi gerektirecek dersler de verilmektedir (Akyurt & Ültay, 2021).

Yürütülen bu çalışmada, Türkiye'de ön lisans ve lisans düzeyinde turizm eğitimi veren yükseköğretim kurumlarını kronolojik olarak sıralamak ve turizm bölümleriyle ilgili bir durum tespiti yapmak amaçlanmıştır. Literatür taraması sonucunda doğrudan turizm eğitiminin kronolojik sıralamasını baz alan herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Ayrıca turizm eğitimi veren kurumların yıllar içerisindeki gelişimini göstermesi, turizm araştırmacılarına konuya yönelik bir bakış açısı sunması, turizm eğitimi almak isteyen kişilerin bölümlere ilişkin güncel bilgiye ulaşması, turizm eğitiminin gerek devlet gerekse özel üniversitelerdeki konumunu ortaya koyması bakımından bu çalışma önem arz etmektedir. Bu doğrultuda aşağıdaki araştırma soruları geliştirilmiştir:

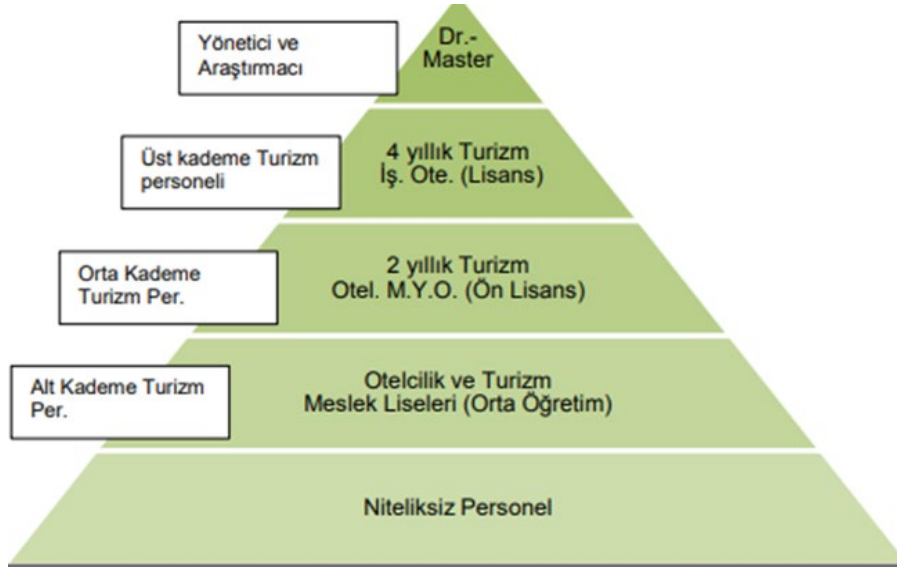
- ✓ Turizm eğitimi veren yükseköğretim kurumlarının kronolojik sıralaması nasıldır?
- ✓ Ön lisans ve lisans düzeyindeki bölümlerin yıllar itibarıyla gelişimi nasıldır?
- ✓ Ön lisans ve lisans düzeyindeki bölümler hangi isimlerle yapılmıştır?
- ✓ Ön lisans ve lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların statüsü nedir?

Araştırma soruları tasarlanırken turizm eğitimiyle ilgili literatür taranmıştır. Turizm eğitimi üzerine yürütülen çalışmalar incelenmiş ve bu alandaki literatür boşluğu tespit edilmiştir. İlk olarak turizm eğitimi veren kurumlar üzerine odaklanılmıştır. Çalışmanın amacına ulaşmak için ikincil kaynaklar ve veri madenciliği tekniğinin çalışma için uygun olacağı düşünülmüştür.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Türkiye'de mesleki turizm eğitimi yaygın ve örgün olmak üzere iki şekilde verilmektedir (Öncüer, 2006; Hacıoğlu vd., 2008). Yaygın turizm eğitimi özel veya resmî kurumlar tarafından kısa süreli kurslar olarak verilirken örgün turizm eğitimi ortaöğretim ve yükseköğretim seviyelerindeki okullar tarafından verilmektedir (Ünlüönen & Boylu, 2005). Türkiye'de 1953 yılında mesleki turizm eğitimi, ilk kez Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığı'nın iş birliğiyle İzmir ve Ankara Ticaret Liselerinde "komilik, garsonluk ve aşçılık" kurslarının açılmasıyla verilmiştir. Ayrıca o dönemde bazı turizm dernekleri de rehberlik kursları düzenlemeye başlamıştır (Olalı vd., 1983; Timur, 1992). 1955 yılında İzmir'de açılan Ticaret Lisesi de benzer müfredatı uygulamıştır (Avcıkurt, 2000). 1963'te Turizm ve Tanıtma Bakanlığı'nın kurulmasıyla turizm personeli yetiştirilmesi konusu önem kazanmıştır (Solmaz, 2019). Aynı dönemde, turistik ve tarihi eserlerin tanıtılması amacıyla Ankara Otelcilik Lisesi örgün eğitim kapsamına girmiştir. 1964-1965 öğretim yılı itibarıyla öğrenciler, turistik tesislerde işbaşı eğitimine başlamıştır. 1967-1968 öğretim yılında İstanbul'da otelcilik okulu açılmıştır. 1975-1976 yıllarında Kuşadası'nda Otelcilik ve Turizm Lisesi açılmıştır. 1984-1985

öğretim yılı itibariyle yabancı dilin önemi otelcilik liselerinde vurgulanmaya başlanmış ve bazı dersleri yabancı dilde veren Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri açılmıştır. 1975-1976 öğretim yılından itibaren mutfak, servis, resepsiyon bölümleri açılan bu okullarda, 1993-1994 öğretim yılında servis, resepsiyon, mutfak, seyahat hizmetleri ve kat hizmetleri ders ve alanlarının eklenmesiyle müfredat son halini almıştır (Pehlivan, 2008). Türkiye’de 1980’li yıllardan itibaren ön lisans düzeyinde turizm eğitimi verilmeye başlanmıştır (Boylu & Arslan, 2013). 1963 yılında “Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu” adıyla lisans düzeyinde ilk kez turizm eğitimi verilmiştir (Çimen, 2006). 1982’de bu okul Gazi Üniversitesi’ne bağlı olarak Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi adında eğitim vermeye devam ederken 2010 yılında Turizm Fakültesi’ne dönüşmüştür (Unur & Köşker, 2015). Türkiye’de 1981 yılında Hacettepe Üniversitesi bünyesinde ilk kez yüksek lisans eğitimi verilmiştir. Daha sonra sırasıyla İstanbul, Gazi, Dokuz Eylül, Anadolu Üniversitesi ve diğer üniversitelerde yüksek lisans programları açılmıştır. Türkiye’de ilk doktora programı ise İstanbul Üniversitesi bünyesinde açılmıştır. Daha sonra sırasıyla Dokuz Eylül, Gazi, Anadolu Üniversitesi ve diğer üniversitelerde doktora programları açılmıştır (Kozak vd., 2011). Turizm eğitiminin günümüzdeki yapısı Şekil 1’de yer almaktadır.

Şekil 1. Türkiye’deki Turizm Eğitim Öğretim Kademeleri ve Bölüm Çıktıları
Kaynak: Aksu & Bucak, 2012

Şekil 1’de görüldüğü üzere, turizm eğitimini beş basamakta incelemek mümkündür. En alt basamak, turizm alanında herhangi bir eğitim almamış personeli ifade etmektedir. Orta öğretim basamağı, turizm eğitiminin lise düzeyinde, turizm lisesi veya meslek lisesi adı altında verildiğini ifade ederken ön lisans basamağı yükseköğretim kurumlarında turizm eğitiminin iki yıllık, lisans basamağı dört yıllık turizm eğitiminin verildiğini göstermektedir. En üst basamak ise turizm eğitiminin yüksek lisans ve doktora gibi lisansüstü eğitimlerle verildiğini ifade etmektedir.

3. YÖNTEM

Çalışmanın amacı, Türkiye’de ön lisans ve lisans düzeyinde turizm eğitimi veren yükseköğretim kurumlarını kronolojik olarak sıralamak ve turizm bölümleriyle ilgili bir durum tespiti yapmaktır. Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemleri kapsamında yer alan veri madenciliği tekniğinden faydalanılmıştır. Veri madenciliği; önceden bilinmeyen, uygulanabilir ve geçerliği kabul edilmiş bilgilerin veri yığınlarından sağlam bir süreçle elde edilmesi olarak tanımlanmaktadır (Baykal, 2006). Çalışmanın evrenini Türkiye’de turizm alanında eğitim veren yükseköğretim kurumları oluştururken örnekleme ise Türkiye’de turizm alanında ön lisans ve lisans düzeyinde turizm eğitim veren

yükseköğretim kurumları oluşturmaktadır. Araştırmanın temel amacı doğrultusunda Yükseköğretim Program Atlası veri tabanından turizmle ilgili tüm bölümler taranarak ön lisans ve lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumlara ulaşılmıştır. Daha sonra bu kurumların internet sayfalarından tarihçeleri incelenmiş, kurumlar eğitim verdikleri bölümlere göre ayrılarak kronolojik olarak sıralanmıştır. Fakat bazı üniversitelerin eğitime başladığı tarihe ilişkin bilgilere internet sayfalarında ulaşamamıştır. Görüşmeler sağlanarak bilgi alınmaya çalışılmış; ancak bölümlerle ilgili kişilere telefon ve mail yoluyla ulaşamamıştır. Geri dönüt alınamayan kurum sayıları ön lisans düzeyinde 18 iken lisans düzeyinde 10'dur. Bahsi edilen bu üniversitelere tablolarda yer verilmiş ancak analizler, çıkarımlar ve istatistiki bilgiler oluşturulurken değerlendirilmeye alınmamıştır. Araştırma verileri 01.12.2022-27.09.2023 tarihleri arasında toplanmıştır. Veriler toplandıktan sonra Excel programında sınıflandırılmıştır. Grafikler, istatistiki veriler bu program üzerinden elde edilmiş ve amaca uygun olacak şekilde yorumlanmıştır. Son olarak araştırma kapsamına alınan üniversitelerin zaman içerisinde adı, bağlı olduğu kurum, bölüm ve programlarının değiştiği görülmüştür. Bu nedenle incelenen kurumların YÖK Atlas veri tabanında bulunan hali baz alınarak araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırma amacından uzaklaşmamak adına bu değişikliklere çalışmada yer verilmemiş yalnızca ilk açılış tarihleri göz önünde bulundurulurken kronolojik bir sıralama yapılmıştır.

4. BULGULAR

Araştırmanın bulguları iki kısımdan oluşmaktadır. İlk kısımda turizm alanında ön lisans düzeyinde eğitim veren üniversiteler ve bölümlere ilişkin bilgiler yer alırken ikinci kısımda lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumlar ve bölümleri yer almaktadır.

4.1. Türkiye’de Ön Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Veren Üniversitelerin Kronolojik Sıralaması

Tablo 1’de ön lisans düzeyinde turizm eğitimi veren üniversitelerin kronolojik sıralaması yer almaktadır. Yükseköğretim kurumlarının turizm alanında ön lisans düzeyinde 10 bölümde eğitim verdiği görülmektedir. Araştırma kapsamında ön lisans düzeyinde turizm alanında ele alınan 10 bölümün toplam 332 yükseköğretim kurumunda yer aldığı görülmüştür. Bu sayı kurum sayısı bazında verilmiştir. Örneğin; Adnan Menderes Üniversitesi’nde turizm eğitiminin 8 farklı kurumda verildiği görülmüştür. Bölüm sayılarını ortaya çıkarabilmek amacıyla bu teknik uygulanmıştır. Bu kurumların neredeyse tamamı (330) meslek yüksekokulu bünyesinde bulunmaktadır. Bu yükseköğretim kurumlarının %81’i devlet statüsündedir. Tabloda ön lisans düzeyindeki kurumlar için meslek yüksekokulu kavramının kısaltması olarak “MYO” kullanılmıştır.

Tablo 1. Ön Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Veren Üniversitelerin Kronolojik Sıralaması

Yıl	Şehir	Statü	Üniversite/Program	Ön Lisans Düzeyindeki Kurum
Kültürel Miras ve Turizm Bölümü				
2008	Nevşehir	Devlet	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Ürgüp Sebahat ve Erol Toksöz Turizm MYO
2009	Eskişehir	Devlet	Anadolu Üniversitesi	Açıköğretim Fakültesi
2011	İstanbul	Devlet	İstanbul Üniversitesi	Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi
2016	İzmir	Devlet	Dokuz Eylül Üniversitesi	Efes MYO
Sağlık Turizmi İşletmeciliği Bölümü				
1993	Afyonkarahisar	Devlet	Afyon Kocatepe Üniversitesi	Sandıklı MYO
1994	Şanlıurfa	Devlet	Harran Üniversitesi	Şanlıurfa Sağlık Hizmetleri MYO
2011	Kütahya	Devlet	Dumlupınar Üniversitesi	Simav MYO
2013	Tokat	Devlet	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Reşadiye MYO
2018	Nevşehir	Devlet	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Kozaklı MYO
2018	Sivas	Devlet	Cumhuriyet Üniversitesi	Cumhuriyet Sosyal Bilimler MYO
2019	Ankara	Vakıf	Medipol Üniversitesi	Sağlık Hizmetleri MYO

2020	Balıkesir	Devlet	Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi	Erdek MYO
2020	Sakarya	Devlet	Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Akyazı Sağlık Hizmetleri MYO
Turizm Animasyonu Bölümü				
2009	Mersin	Devlet	Mersin Üniversitesi	Erdemli MYO
2010	Alanya	Devlet	Alaaddin Keykubat Üniversitesi	Alanya Ticaret ve Sanayi Odası Turizm MYO
2012	Muğla	Devlet	Sıtkı Koçman Üniversitesi	Marmaris Turizm Meslek Yüksekokulu
2014	Diyarbakır	Devlet	Dicle Üniversitesi	Diyarbakır Sosyal Bilimler MYO
2014	İzmir	Devlet	Ege Üniversitesi	Bergama MYO
Turizm ve Seyahat Hizmetleri Bölümü				
-	İstanbul	Vakıf	Beykent Üniversitesi	MYO
1986	İstanbul	Devlet	Marmara Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
1989	Konya	Devlet	Selçuk Üniversitesi	Akşehir MYO
1992	Mersin	Devlet	Mersin Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
1993	Mersin	Devlet	Mersin Üniversitesi	Anamur MYO
1994	Çanakkale	Devlet	Onsekiz Mart Üniversitesi	Gelibolu Piri Reis MYO
1994	Kocaeli	Devlet	Kocaeli Üniversitesi	Kartepe Turizm MYO
1995	Sakarya	Devlet	Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Sapanca MYO
1996	Bursa	Devlet	Uludağ Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
1998	Muğla	Devlet	Sıtkı Koçman Üniversitesi	Muğla MYO
1999	Muğla	Devlet	Sıtkı Koçman Üniversitesi	Fethiye Ali Sıtkı-Mefharet Koçman MYO
1999	Muğla	Devlet	Sıtkı Koçman Üniversitesi	Ortaca MYO
2004	Antalya	Devlet	Akdeniz Üniversitesi	Manavgat MYO
2004	Antalya	Devlet	Akdeniz Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2004	Ankara	Devlet	Ankara Üniversitesi	Beypazarı MYO
2005	Aydın	Devlet	Adnan Menderes Üniversitesi	Didim MYO
2006	Giresun	Devlet	Giresun Üniversitesi	Tirebolu Mehmet Bayrak MYO
2008	Gaziantep	Devlet	Gaziantep Üniversitesi	Turizm ve Otelcilik MYO
2008	Giresun	Devlet	Giresun Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2008	Nevşehir	Devlet	Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Ürgüp Sebhat ve Erol Toksöz Turizm MYO
2008	Ankara	Vakıf	Başkent Üniversitesi	MYO
2009	Adana	Devlet	Çukurova Üniversitesi	Adana MYO
2009	Hatay	Devlet	Mustafa Kemal Üniversitesi	Antakya MYO
2009	Uşak	Devlet	Uşak Üniversitesi	Ulubey MYO
2010	Trabzon	Devlet	Trabzon Üniversitesi	Turizm ve Otelcilik MYO
2011	Kütahya	Devlet	Dumlupınar Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2011	Denizli	Devlet	Pamukkale Üniversitesi	Kale MYO
2012	Bursa	Devlet	Uludağ Üniversitesi	Harmancık MYO
2012	Denizli	Devlet	Pamukkale Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2012	Çanakkale	Devlet	Onsekiz Mart Üniversitesi	Ezine MYO
2013	Adıyaman	Devlet	Adıyaman Üniversitesi	Kâhta MYO
2015	Samsun	Devlet	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Bafra MYO
2015	Bartın	Devlet	Bartın Üniversitesi	Bartın MYO
2016	Rize	Devlet	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	Ardeşen MYO
Turist Rehberliği Bölümü				
-	İstanbul	Vakıf	İstanbul Topkapı Üniversitesi	Plato MYO
1992	İstanbul	Devlet	Marmara Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
1992	Karabük	Devlet	Karabük Üniversitesi	Safranbolu Şefik Yılmaz Dizdar MYO
1994	Kocaeli	Devlet	Kocaeli Üniversitesi	Kartepe Turizm MYO
1994	Kütahya	Devlet	Dumlupınar Üniversitesi	Çavdarhisar MYO
1996	Ankara	Devlet	Ankara Üniversitesi	Beypazarı MYO
1996	Van	Devlet	Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Van MYO
2000	Konya	Devlet	Selçuk Üniversitesi	Beyşehir Ali Akkanat MYO
2003	Konya	Devlet	Selçuk Üniversitesi	Silifke Taşucu MYO
2006	Bursa	Devlet	Uludağ Üniversitesi	İznik MYO

2006	İstanbul	Vakıf	Aydın Üniversitesi	Anadolu Bil MYO
2007	Nevşehir	Devlet	Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Ürgüp Sebahat ve Erol Toksöz Turizm MYO
2008	Erzincan	Devlet	Binali Yıldırım Üniversitesi	Turizm ve Otelcilik MYO
2011	Kütahya	Devlet	Dumlupınar Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2012	Malatya	Devlet	Turgut Özal Üniversitesi	Kale Turizm ve Otel İşletmeciliği MYO
2012	Muğla	Devlet	Sıtkı Koçman Üniversitesi	Ortaca MYO
2012	Denizli	Devlet	Pamukkale Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2012	Antalya	Vakıf	Akev Üniversitesi	MYO
2012	İstanbul	Vakıf	Nişantaşı Üniversitesi	MYO
2014	Nevşehir	Vakıf	Kapadokya Üniversitesi	MYO
2015	Muğla	Devlet	Sıtkı Koçman Üniversitesi	Marmaris MYO
2015	İstanbul	Vakıf	Arel Üniversitesi	MYO
2016	Burdur	Devlet	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Yeşilova İsmail Akın MYO
2017	Konya	Devlet	Selçuk Üniversitesi	Akşehir MYO
2017	İstanbul	Vakıf	Gelişim Üniversitesi	MYO
2018	Antalya	Devlet	Akdeniz Üniversitesi	Demre Dr. Hasan Ünal MYO
2018	Bingöl	Devlet	Bingöl Üniversitesi	Bingöl Sosyal Bilimler MYO
2018	Çanakkale	Devlet	Onsekiz Mart Üniversitesi	Ayvacık MYO
2018	Şanlıurfa	Devlet	Harran Üniversitesi	Halfeti MYO
2018	Isparta	Devlet	Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Yalvaç MYO
2021	İstanbul	Vakıf	Esenyurt Üniversitesi	MYO
Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü				
-	Amasya	Devlet	Amasya Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
-	Van	Devlet	Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Gevaş MYO
-	Konya	Devlet	Selçuk Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
1980	Balıkesir	Devlet	Balıkesir Üniversitesi	Balıkesir MYO
1981	Bolu	Devlet	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Bolu MYO
1982	Erzurum	Devlet	Atatürk Üniversitesi	Erzurum MYO
1982	İzmir	Devlet	Dokuz Eylül Üniversitesi	İzmir MYO
1986	Elâzığ	Devlet	Fırat Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
1986	İstanbul	Devlet	İstanbul Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
1986	Niğde	Devlet	Ömer Halis Demir Üniversitesi	Niğde Sosyal Bilimler MYO
1988	İstanbul	Devlet	Marmara Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
1988	Trabzon	Devlet	Trabzon Üniversitesi	Turizm ve Otelcilik MYO
1989	Konya	Devlet	Selçuk Üniversitesi	Beyşehir Ali Akkanat MYO
1990	Eskişehir	Devlet	Anadolu Üniversitesi	Eskişehir MYO
1990	Konya	Devlet	Selçuk Üniversitesi	Akşehir MYO
1992	Düzce	Devlet	Düzce Üniversitesi	Akçakoca MYO
1992	Karabük	Devlet	Karabük Üniversitesi	Safranbolu Şefik Yılmaz Dizdar MYO
1992	Konya	Devlet	Selçuk Üniversitesi	Silifke Taşucu MYO
1992	Tokat	Devlet	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Tokat MYO
1993	Antalya	Devlet	Akdeniz Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
1993	Balıkesir	Devlet	Balıkesir Üniversitesi	Ayvalık MYO
1993	Balıkesir	Devlet	Balıkesir Üniversitesi	Burhaniye MYO
1993	Mersin	Devlet	Mersin Üniversitesi	Anamur MYO
1993	Mersin	Devlet	Mersin Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
1993	Tekirdağ	Devlet	Namık Kemal Üniversitesi	Şarköy MYO
1994	Balıkesir	Devlet	Balıkesir Üniversitesi	Erdek MYO
1994	Edirne	Devlet	Trakya Üniversitesi	Keşan MYO
1994	Kocaeli	Devlet	Kocaeli Üniversitesi	Kartepe Turizm MYO
1994	Muğla	Devlet	Sıtkı Koçman Üniversitesi	Ortaca MYO
1994	Samsun	Devlet	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Samsun MYO
1994	Tekirdağ	Devlet	Namık Kemal Üniversitesi	Marmara Ereğlisi MYO
1995	Afyonkarahisar	Devlet	Afyon Kocatepe Üniversitesi	Afyon MYO
1995	Bursa	Devlet	Uludağ Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
1995	Isparta	Devlet	Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Eğirdir MYO
1995	Sakarya	Devlet	Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Sapanca MYO

1996	Elâzığ	Devlet	Fırat Üniversitesi	Sivrice MYO
1996	Muğla	Devlet	Sıtkı Koçman Üniversitesi	Milas MYO
1996	Yalova	Devlet	Yalova Üniversitesi	Yalova MYO
1997	Aksaray	Devlet	Aksaray Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
1997	Çanakkale	Devlet	Onsekiz Mart Üniversitesi	Gelibolu Piri Reis MYO
1997	Malatya	Devlet	Turgut Özal Üniversitesi	Kale Turizm ve Otel İşletmeciliği MYO
1998	Muğla	Devlet	Sıtkı Koçman Üniversitesi	Muğla MYO
1998	İstanbul	Vakıf	Kültür Üniversitesi	MYO
1999	Şanlıurfa	Devlet	Harran Üniversitesi	Şanlıurfa Sosyal Bilimler MYO
1999	Muğla	Devlet	Sıtkı Koçman Üniversitesi	Fethiye Ali Sıtkı-Mefharet Koçman MYO
1999	Zonguldak	Devlet	Bülent Ecevit Üniversitesi	Zonguldak MYO
2000	Aydın	Devlet	Adnan Menderes Üniversitesi	Karacasu Memnune İnci MYO
2000	Aydın	Devlet	Adnan Menderes Üniversitesi	Yumurtalık MYO
2000	Balıkesir	Devlet	Balıkesir Üniversitesi	Gönen MYO
2002	Antalya	Devlet	Akdeniz Üniversitesi	Serik Gülsün-Süleyman Süral MYO
2002	Çanakkale	Devlet	Onsekiz Mart Üniversitesi	Gökçeada MYO
2002	Gaziantep	Devlet	Gaziantep Üniversitesi	Turizm ve Otelcilik MYO
2002	Samsun	Devlet	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Havza MYO
2002	Sivas	Devlet	Cumhuriyet Üniversitesi	Cumhuriyet Sosyal Bilimler MYO
2003	Çankırı	Devlet	Karatekin Üniversitesi	MYO
2003	Trabzon	Devlet	Karadeniz Teknik Üniversitesi	Maçka MYO
2004	Ankara	Devlet	Hacettepe Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2004	Zonguldak	Devlet	Bülent Ecevit Üniversitesi	Devrek MYO
2005	İzmir	Devlet	Ege Üniversitesi	Bergama MYO
2005	Mardin	Devlet	Artuklu Üniversitesi	MYO
2006	Kırklareli	Devlet	Kırklareli Üniversitesi	Pınarhisar MYO
2006	Muğla	Devlet	Sıtkı Koçman Üniversitesi	Datça Kazım Yılmaz MYO
2006	Sakarya	Devlet	Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Karasu MYO
2006	Uşak	Devlet	Uşak Üniversitesi	Banaz MYO
2007	Alanya	Devlet	Alaaddin Keykubat Üniversitesi	Alanya Ticaret ve Sanayi Odası Turizm MYO
2007	Bilecik	Devlet	Şeyh Edebalı Üniversitesi	Osmaneli MYO
2007	Çorum	Devlet	Hitit Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2007	İstanbul	Vakıf	Doğuş Üniversitesi	MYO
2007	Sinop	Devlet	Sinop Üniversitesi	Gerze MYO
2008	Ankara	Vakıf	Başkent Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2008	Aksaray	Devlet	Aksaray Üniversitesi	Güzelyurt MYO
2008	Antalya	Devlet	Akdeniz Üniversitesi	Fenike MYO
2008	Balıkesir	Devlet	Balıkesir Üniversitesi	Sındırgı MYO
2008	Çanakkale	Devlet	Onsekiz Mart Üniversitesi	Ayvacı MYO
2008	Düzce	Devlet	Düzce Üniversitesi	Gölyaka MYO
2008	Erzincan	Devlet	Binali Yıldırım Üniversitesi	Turizm ve Otelcilik MYO
2008	Isparta	Devlet	Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Isparta MYO
2008	Kahramanmaraş	Devlet	Sütçü İmam Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2008	Kırıkkale	Devlet	Kırıkkale Üniversitesi	Fatma Şenses Sosyal Bilimler MYO
2008	Nevşehir	Devlet	Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Ürgüp Sebahat ve Erol Toksöz Turizm MYO
2009	Eskişehir	Devlet	Anadolu Üniversitesi	Açık Öğretim Fakültesi
2009	Ankara	Devlet	Ankara Üniversitesi	Beypazarı MYO
2009	Bolu	Devlet	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Mudurnu Süreyya Astarıcı MYO
2009	Hatay	Devlet	Mustafa Kemal Üniversitesi	Antakya MYO
2009	Tekirdağ	Devlet	Namık Kemal Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2009	Van	Devlet	Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Van MYO
2010	Alanya	Devlet	Alaaddin Keykubat Üniversitesi	Gazipaşa Mustafa Rahmi Büyükbalı MYO
2010	Bingöl	Devlet	Bingöl Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2010	Tokat	Devlet	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Niksar MYO
2010	Edirne	Devlet	Trakya Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2010	İstanbul	Vakıf	Haliç Üniversitesi	MYO

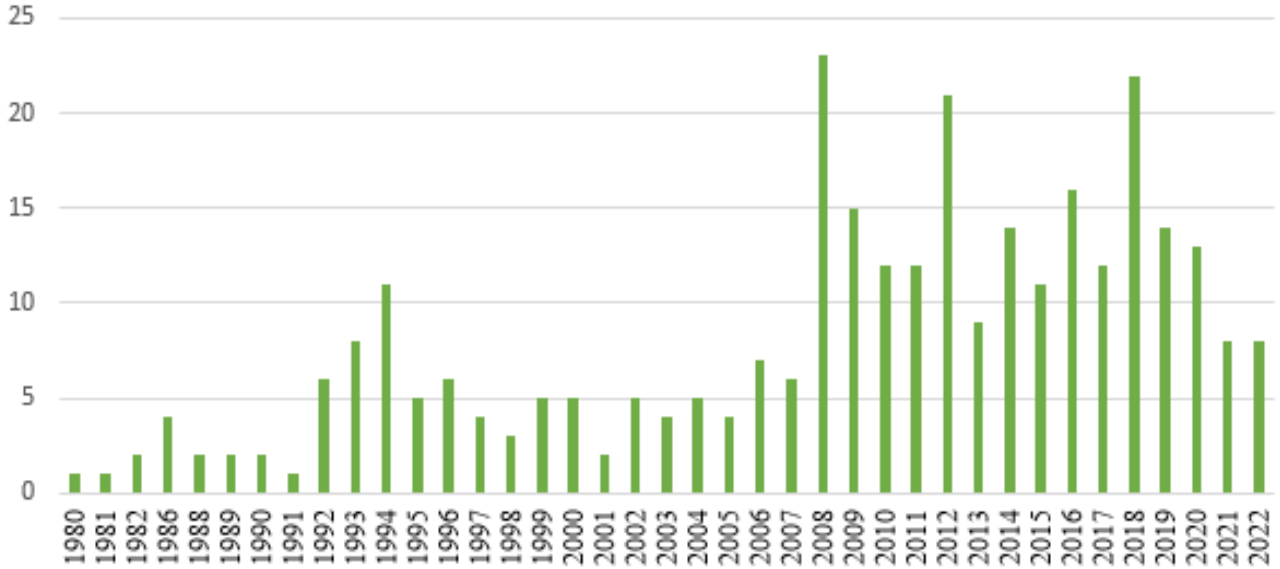
2010	Gümüşhane	Devlet	Gümüşhane Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2011	Tunceli	Devlet	Munzur Üniversitesi	Pertek Sakine Genç MYO
2011	Aydın	Devlet	Adnan Menderes Üniversitesi	Didim MYO
2012	Aydın	Devlet	Adnan Menderes Üniversitesi	Davutlar MYO
2012	Bursa	Devlet	Uludağ Üniversitesi	Harmancık MYO
2012	Giresun	Devlet	Giresun Üniversitesi	Dereli MYO
2012	Kilis	Devlet	7 Aralık Üniversitesi	Turizm ve Otelcilik MYO
2012	Muğla	Devlet	Sıtkı Koçman Üniversitesi	Marmaris MYO
2012	Ordu	Devlet	Ordu Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2012	Denizli	Devlet	Pamukkale Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2013	Artvin	Devlet	Çoruh Üniversitesi	Arhavi MYO
2013	Karaman	Devlet	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2013	İzmir	Vakıf	Ekonomi Üniversitesi	MYO
2014	Adıyaman	Devlet	Adıyaman Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2014	Diyarbakır	Devlet	Dicle Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2014	Kırşehir	Devlet	Ahi Evran Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2014	İstanbul	Vakıf	Nişantaşı Üniversitesi	MYO
2016	Bartın	Devlet	Bartın Üniversitesi	Bartın MYO
2016	Burdur	Devlet	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Yeşilova İsmail Akın MYO
2016	İzmir	Devlet	Dokuz Eylül Üniversitesi	Efes MYO
2016	Rize	Devlet	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	Ardeşen MYO
2016	Sivas	Devlet	Cumhuriyet Üniversitesi	Divriği Nuri Demirağ MYO
2017	Adana	Devlet	Çukurova Üniversitesi	Pozantı MYO
2017	Yalova	Devlet	Yalova Üniversitesi	Armutlu MYO
2017	Muş	Devlet	Alparslan Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2018	İzmir	Vakıf	Yaşar Üniversitesi	MYO
2019	Hakkâri	Devlet	Hakkâri Üniversitesi	Çölemerik MYO
2020	Ankara	Devlet	Ankara Üniversitesi	Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi
2020	İstanbul	Vakıf	Şişli Meslek Yüksekokulu	MYO
2021	İstanbul	Vakıf	Aydın Üniversitesi	Aydın Bil MYO
2021	İstanbul	Vakıf	Yeni Yüzyıl Üniversitesi	MYO
2022	İstanbul	Vakıf	Maltepe Üniversitesi	MYO
Pastacılık ve Ekmekçilik Bölümü				
-	Kıbrıs	Vakıf	Lefke Avrupa Üniversitesi	MYO
2019	Karaman	Devlet	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2019	Kıbrıs	Vakıf	Doğu Akdeniz Üniversitesi	Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu
2020	Antalya	Devlet	Akdeniz Üniversitesi	Göynük Mutfak Sanatları MYO
2022	İstanbul	Vakıf	İstanbul Gelişim Üniversitesi	İstanbul Gelişim MYO
2022	İstanbul	Vakıf	İstanbul Rumeli Üniversitesi	MYO
2022	Ankara	Vakıf	Başkent Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2022	Sakarya	Devlet	Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Sapanca Turizm MYO
İkram Hizmetleri Bölümü				
2008	Gaziantep	Devlet	Gaziantep Üniversitesi	Turizm ve Otelcilik MYO
2016	Aydın	Devlet	Adnan Menderes Üniversitesi	Davutlar MYO
2016	Muğla	Devlet	Sıtkı Koçman Üniversitesi	Marmaris Turizm MYO
2017	Antalya	Devlet	Akdeniz Üniversitesi	Göynük Mutfak Sanatları MYO
Yat Kaptanlığı Bölümü				
2008	Muğla	Devlet	Sıtkı Koçman Üniversitesi	Bodrum Denizcilik MYO
2020	Antalya	Vakıf	Akev Üniversitesi	MYO
Aşçılık Bölümü				
-	Isparta	Devlet	Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Yalvaç MYO
-	İstanbul	Vakıf	Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi	MYO
-	Alanya	Vakıf	Hamdullah Emin Paşa Üniversitesi	MYO

-	Antalya	Vakıf	Bilim Üniversitesi	MYO
-	İstanbul	Vakıf	Arel Üniversitesi	MYO
-	İstanbul	Vakıf	Bilgi Üniversitesi	MYO
-	İstanbul	Vakıf	Gelişim Üniversitesi	Gelişim MYO
-	İstanbul	Vakıf	Okan Üniversitesi	MYO
-	İstanbul	Vakıf	İstanbul Sağlık ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu	İstanbul Sağlık ve Sosyal Bilimler MYO
-	İstanbul	Vakıf	Topkapı Üniversitesi	Plato MYO
-	Kıbrıs	Vakıf	Girne Amerikan Üniversitesi	MYO
-	Kıbrıs	Vakıf	Girne Üniversitesi	Turizm ve Otelcilik MYO
-	Kıbrıs	Vakıf	Kıbrıs Amerikan Üniversitesi	MYO
1993	Kıbrıs	Vakıf	Yakın Doğu Üniversitesi	Turizm ve Otel İşletmeciliği MYO
1997	Bolu	Devlet	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Mengen MYO
2000	Şanlıurfa	Devlet	Harran Üniversitesi	Şanlıurfa Sosyal Bilimler MYO
2001	Afyonkarahisar	Devlet	Afyon Kocatepe Üniversitesi	Afyon MYO
2001	Eskişehir	Devlet	Anadolu Üniversitesi	Eskişehir MYO
2003	Muğla	Devlet	Sıtkı Koçman Üniversitesi	Muğla MYO
2005	İstanbul	Vakıf	Beykent Üniversitesi	MYO
2008	Amasya	Devlet	Amasya Üniversitesi	Amasya Sosyal Bilimler MYO
2008	Bursa	Devlet	Uludağ Üniversitesi	Harmancık MYO
2008	Düzce	Devlet	Düzce Üniversitesi	Gölyaka MYO
2008	İzmir	Vakıf	Kavram Meslek Yüksekokulu	İzmir Kavram MYO
2009	Antalya	Devlet	Akdeniz Üniversitesi	Manavgat MYO
2009	Aksaray	Devlet	Aksaray Üniversitesi	Güzelyurt MYO
2009	Elâzığ	Devlet	Fırat Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2009	Yalova	Devlet	Yalova Üniversitesi	Yalova MYO
2010	Kıbrıs	Vakıf	Doğu Akdeniz Üniversitesi	Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu
2010	Bingöl	Devlet	Bingöl Üniversitesi	Bingöl Sosyal Bilimler MYO
2010	Isparta	Devlet	Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Isparta MYO
2010	Nevşehir	Vakıf	Kapadokya Üniversitesi	Kapadokya MYO
2011	Aydın	Devlet	Adnan Menderes Üniversitesi	Didim MYO
2011	Isparta	Devlet	Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Eğirdir MYO
2011	Nevşehir	Devlet	Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Ürgüp Sebhat ve Erol Toksöz Turizm MYO
2011	Zonguldak	Devlet	Bülent Ecevit Üniversitesi	Devrek MYO
2011	İstanbul	Vakıf	Haliç Üniversitesi	MYO
2012	Gaziantep	Devlet	Gaziantep Üniversitesi	Turizm ve Otelcilik MYO
2012	Muğla	Devlet	Sıtkı Koçman Üniversitesi	Ortaca MYO
2012	Muğla	Devlet	Sıtkı Koçman Üniversitesi	Marmaris Turizm MYO
2012	Muğla	Devlet	Sıtkı Koçman Üniversitesi	Milas MYO
2012	Ordu	Devlet	Ordu Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2013	Diyarbakır	Devlet	Dicle Üniversitesi	Diyarbakır Sosyal Bilimler MYO
2013	Erzincan	Devlet	Binali Yıldırım Üniversitesi	Turizm ve Otelcilik MYO
2013	İstanbul	Vakıf	Esenyurt Üniversitesi	MYO
2013	İstanbul	Vakıf	Nişantaşı Üniversitesi	MYO
2014	Adıyaman	Devlet	Adıyaman Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2014	Antalya	Devlet	Akdeniz Üniversitesi	Göynük Mutfak Sanatları MYO
2014	Karaman	Devlet	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2014	Mersin	Devlet	Mersin Üniversitesi	Anamur MYO
2014	Muğla	Devlet	Sıtkı Koçman Üniversitesi	MYO
2014	Denizli	Devlet	Pamukkale Üniversitesi	Tavas MYO
2014	Konya	Devlet	Selçuk Üniversitesi	Beyşehir Ali Akkanat MYO
2015	Giresun	Devlet	Giresun Üniversitesi	Dereli MYO
2015	Kahramanmaraş	Devlet	Sütçü İmam Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2015	Kilis	Devlet	7 Aralık Üniversitesi	Turizm ve Otelcilik MYO
2015	Konya	Devlet	Selçuk Üniversitesi	Silifke Taşucu MYO
2015	İstanbul	Vakıf	Aydın Üniversitesi	Anadolu Bil MYO
2015	Mersin	Vakıf	Toros Üniversitesi	MYO
2015	Ankara	Devlet	Ankara Üniversitesi	Beypazarı MYO

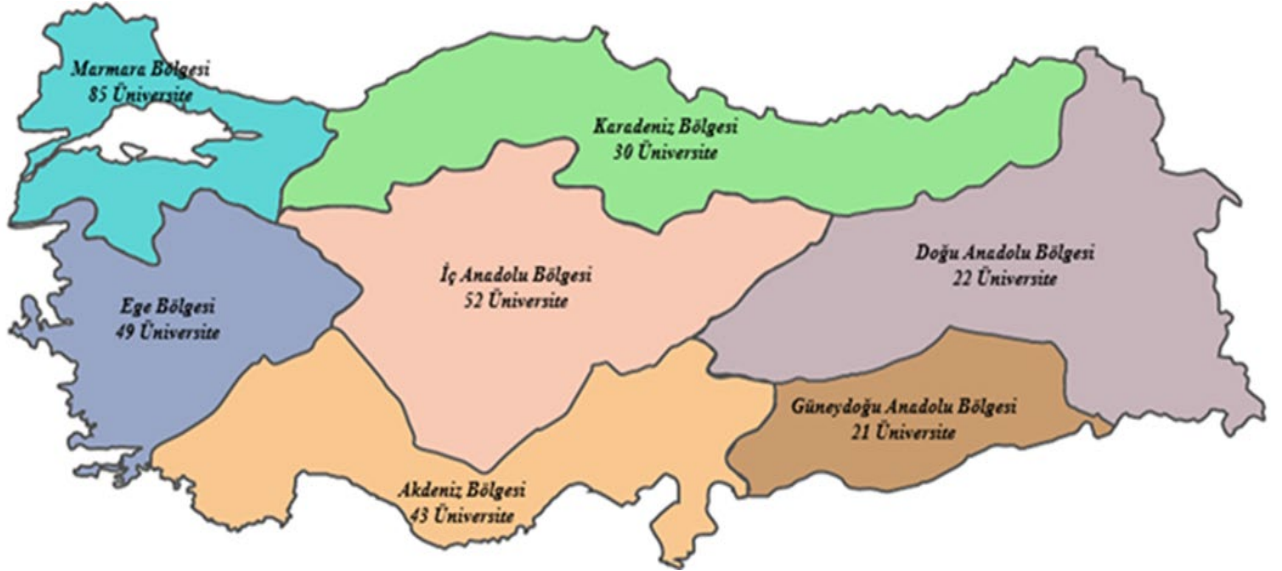
2016	Ağrı	Devlet	İbrahim Çeçen Üniversitesi	Doğubayazıt Ahmed-i Hani MYO
2016	Ankara	Vakıf	Başkent Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2016	Aydın	Devlet	Adnan Menderes Üniversitesi	Davutlar MYO
2016	Kırklareli	Devlet	Kırklareli Üniversitesi	Pınarhisar MYO
2016	Trabzon	Vakıf	Avrasya Üniversitesi	MYO
2016	Kıbrıs	Vakıf	Uluslararası Fırat Üniversitesi	MYO
2017	İğdır	Devlet	İğdır Üniversitesi	İğdır MYO
2017	Malatya	Devlet	Turgut Özal Üniversitesi	Kale Turizm ve Otel İşletmeciliği MYO
2017	Sinop	Devlet	Sinop Üniversitesi	Gerze MYO
2017	Edirne	Devlet	Trakya Üniversitesi	Arda MYO
2017	İstanbul	Vakıf	Şişli Meslek Yüksekokulu	Şişli MYO
2017	İstanbul	Vakıf	İstinye Üniversitesi	MYO
2018	Ardahan	Devlet	Ardahan Üniversitesi	Ardahan Teknik Bilimler MYO
2018	Batman	Devlet	Batman Üniversitesi	Hasankeyf MYO
2018	Şanlıurfa	Devlet	Harran Üniversitesi	Halfeti MYO
2018	Hatay	Devlet	Mustafa Kemal Üniversitesi	Antakya MYO
2018	Çorum	Devlet	Hitit Üniversitesi	Alaca Avni Çelik MYO
2018	Isparta	Devlet	Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Şarkikaraağaç Turizm MYO
2018	Kastamonu	Devlet	Kastamonu Üniversitesi	Daday Nafi ve Ümit Çeri MYO
2018	Sakarya	Devlet	Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Sapanca Turizm MYO
2018	Siirt	Devlet	Siirt Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2018	İstanbul	Vakıf	Gedik Üniversitesi	Gedik MYO
2018	İstanbul	Vakıf	Piri Reis Üniversitesi	Denizcilik MYO
2018	İstanbul	Vakıf	Doğuş Üniversitesi	MYO
2018	İstanbul	Vakıf	Rumeli Üniversitesi	MYO
2019	Afyonkarahisar	Devlet	Afyon Kocatepe Üniversitesi	Emirdağ MYO
2019	Karabük	Devlet	Karabük Üniversitesi	Eflani MYO
2019	Alanya	Devlet	Alaaddin Keykubat Üniversitesi	Alanya Ticaret ve Sanayi Odası Turizm MYO
2019	Bayburt	Devlet	Bayburt Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2019	Burdur	Devlet	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Burdur Gıda Tarım ve Hayvancılık MYO
2019	Bilecik	Devlet	Şeyh Edebali Üniversitesi	Söğüt MYO
2019	Bilecik	Devlet	Şeyh Edebali Üniversitesi	Osmaneli MYO
2019	Niğde	Devlet	Ömer Halisdemir Üniversitesi	Niğde Sosyal Bilimler MYO
2019	Sivas	Devlet	Cumhuriyet Üniversitesi	Gürün MYO
2019	Yozgat	Devlet	Bozok Üniversitesi	Yozgat MYO
2019	İstanbul	Vakıf	Beykoz Üniversitesi	MYO
2020	Artvin	Devlet	Çoruh Üniversitesi	Artvin MYO
2020	Burdur	Devlet	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Yeşilova İsmail Akın MYO
2020	Kars	Devlet	Kafkas Üniversitesi	Sarıkamış MYO
2020	Kayseri	Devlet	Kayseri Üniversitesi	Develi Hüseyin Şahin MYO
2020	Sivas	Devlet	Cumhuriyet Üniversitesi	Cumhuriyet Sosyal Bilimler MYO
2020	Tunceli	Devlet	Munzur Üniversitesi	Tunceli MYO
2020	Antalya	Vakıf	Akev Üniversitesi	MYO
2021	Gümüşhane	Devlet	Gümüşhane Üniversitesi	Şiran Mustafa Beyaz MYO
2021	Konya	Devlet	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Meram MYO
2021	İstanbul	Vakıf	Galata Üniversitesi	MYO
2021	Muş	Devlet	Alparslan Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO
2021	Tekirdağ	Devlet	Namık Kemal Üniversitesi	Şarköy MYO
2022	Alanya	Devlet	Alaaddin Keykubat Üniversitesi	Gazipaşa Mustafa Rahmi Büyükballi MYO
2022	Mardin	Devlet	Artuklu Üniversitesi	Midyat MYO
2022	Tokat	Devlet	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Tokat MYO

Ön lisans eğitimlerinin yıllara göre dağılımı Şekil 2’de gösterilmiştir. İlgili şekil incelendiğinde ön lisans düzeyinde turizm programının en fazla açıldığı yılın %7 oranla 2008, 2012 ve 2018 yılları olduğu tespit edilmiştir. 2018 yılı Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı içerisinde yer almaktadır. Kalkınma Planı kapsamında sürdürülebilir turizm, yüksek katma değerli hizmetlerin sağlanması, turist başına düşen gelirin artırılması, turizmin çeşitlendirilmesi, kalitenin artırılması gibi politikaların benimsendiği görülmektedir (Dinçer & Çetin, 2015). Bu bağlamda Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planının, 2012 yılında eğitim veren kurumların sayısındaki artışa etkili olduğu düşünülmektedir (Resmî Gazete, 2006). Çünkü kalitenin artırılması ancak nitelikli iş gücüne sahip personelle sağlanmaktadır.

Şekil 2. Yıllara Göre Ön Lisans Düzeyinde Turizm Eğitime Başlayan Yükseköğretim Kurum Sayısı

Şekil 3 bölge bazında üniversitelerin niceliksel olarak gösterilmesi için araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur. İlgili şekil incelendiğinde %30 oranla en fazla üniversitenin Marmara Bölgesi’nde en az üniversitenin ise %8 oranla Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde olduğu görülmektedir. Son dönemlerde kamu sektöründe yenilik farkındalığının arttığı gözlemlenmiş ve girişimcilik, yaratıcılık gibi konularda toplumun lokomotifleri şeklinde nitelendirilen yükseköğretim kurumlarının da bu farkındalık etkisinde geliştiği anlaşılmıştır (Emini & Eren Ayaz, 2020). Marmara Bölgesi; insan kaynakları ve fiziki imkânlarıyla önemli bir potansiyele sahiptir. Bölgede özellikle de endüstriyel faaliyetler en üst seviyede yapılmakta ve bölge kendi iç potansiyeliyle oluşmaya başlayan yükseköğretim ekosistemine çok yakın bir mekânda yer almaktadır (Tosun, 2022). Marmara Bölgesi’nde üniversite sayılarındaki artışın bu yapıyla bağlantılı olduğu görülmektedir. Diğer yandan, Güneydoğu Anadolu Bölgesi’ndeki devlet üniversiteleri üzerine yapılan bir araştırma, bölgede kurumsallaşmanın henüz gerçekleşmemiş olması, fiziki alt ve üst yapı ihtiyacı, alanında uzman ve nitelikli idari personel sayısının azlığı ve öğrencilerin üniversiteleri ilk sırada tercih etmemeleri gibi konuları bölgenin zayıf yönü olarak ortaya çıkarmıştır (Engin & Önen, 2019). Bu nedenler, ilgili bölgedeki turizm yükseköğretim ön lisans bölümlerinin az olmasını açıklamaktadır.

Şekil 3. Bölgelere Göre Ön Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi

4.2. Türkiye’de Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Veren Üniversitelerin Kronolojik Sıralaması

Tablo 2’de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren üniversitelerin kronolojik sıralamalarına yer verilmiştir. Yükseköğretim Kurumlarının 8 bölümde turizm eğitimi verdiği tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında lisans düzeyinde turizm alanında ele alınan 8 bölümün toplam 235 yükseköğretim kurumunda yer aldığı görülmüştür. Tıpkı ön lisans eğitiminde olduğu gibi lisans düzeyinde de bu sayı kurum sayısı bazında verilmiştir. Örneğin; Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi’nde turizm eğitiminin aynı fakültede 3 farklı bölümde, 1 de yükseköğretim bünyesinde verildiği görülmüştür. Bölüm sayılarını ortaya çıkarabilmek amacıyla bu teknik uygulanmıştır. Bu kurumların %83’ü fakülte bünyesinde bulunmaktadır. Fakülte düzeyindeki yükseköğretim kurumları tek tek incelendiğinde %69 oranla ilk sırada turizm fakültesinin yer aldığı tespit edilmiştir. Lisans düzeyindeki yükseköğretim kurumlarının %77’si devlet statüsündedir.

Tablo 2. Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Veren Üniversitelerin Kronolojik Sıralaması

Yıl	Şehir	Statü	Üniversite/Bölüm	Fakülte/Yükseköğretim Kurumu
Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği Bölümü				
2012	Çanakkale	Devlet	Onsekiz Mart Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2015	Ankara	Devlet	Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Turizm Fakültesi
Turizm Rehberliği Bölümü				
-	İstanbul	Vakıf	Gelişim Üniversitesi	İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi
-	Denizli	Devlet	Pamukkale Üniversitesi	Turizm Fakültesi
-	Konya	Devlet	Selçuk Üniversitesi	Turizm Fakültesi
-	İstanbul	Vakıf	Nişantaşı Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
1997	Neşehir	Devlet	Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Turizm Fakültesi
1998	Balıkesir	Devlet	Balıkesir Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2011	Aydın	Devlet	Adnan Menderes Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2011	Konya	Devlet	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2011	İzmir	Vakıf	Yaşar Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
2012	Kastamonu	Devlet	Kastamonu Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2013	Antalya	Devlet	Akdeniz Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2013	Eskişehir	Devlet	Anadolu Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2013	İzmir	Devlet	Kâtip Çelebi Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2015	Afyonkarahisar	Devlet	Kocatepe Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2015	Mersin	Devlet	Mersin Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2015	Çankırı	Devlet	Karatekin Üniversitesi	Ilgaz Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu
2016	Sinop	Devlet	Sinop Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu
2017	Antalya	Devlet	Akdeniz Üniversitesi	Manavgat Turizm Fakültesi

2017	Zonguldak	Devlet	Bülent Ecevit Üniversitesi	Karadeniz Ereğli Turizm Fakültesi
2017	Samsun	Devlet	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2018	Adıyaman	Devlet	Adıyaman Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2018	Kayseri	Devlet	Erciyes Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2018	Gümüşhane	Devlet	Gümüşhane Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2018	Sakarya	Devlet	Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2018	Urfa	Devlet	Harran Üniversitesi	Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu
2019	Erzurum	Devlet	Atatürk Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2019	Bolu	Devlet	İzzet Baysal Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2019	İzmir	Devlet	Ege Üniversitesi	Çeşme Turizm Fakültesi
2019	Isparta	Devlet	Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2019	Karabük	Devlet	Karabük Üniversitesi	Safranbolu Turizm Fakültesi
2019	Mardin	Devlet	Artuklu Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2019	Kırklareli	Devlet	Kırklareli Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2020	Hatay	Devlet	İskenderun Teknik Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2021	Batman	Devlet	Batman Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2021	Bilecik	Devlet	Şeyh Edebali Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Fakültesi
2021	Karaman	Devlet	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
2021	Muğla	Devlet	Sıtkı Koçman Üniversitesi	Turizm Fakültesi
Turizm İşletmeciliği Bölümü				
-	Ankara	Vakıf	Atılım Üniversitesi	İşletme Fakültesi
-	Antalya	Vakıf	Bilim Üniversitesi	Turizm Fakültesi
1965	Ankara	Devlet	Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Turizm Fakültesi
1984	Nevşehir	Devlet	Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Turizm Fakültesi
1986	Antalya	Devlet	Akdeniz Üniversitesi	Turizm Fakültesi
1991	İzmir	Devlet	Dokuz Eylül Üniversitesi	İşletme Fakültesi
1993	Eskişehir	Devlet	Anadolu Üniversitesi	Turizm Fakültesi
1993	Mersin	Devlet	Mersin Üniversitesi	Turizm Fakültesi
1995	İstanbul	Devlet	Boğaziçi Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
1998	Balıkesir	Devlet	Balıkesir Üniversitesi	Turizm Fakültesi
1998	İzmir	Devlet	Ege Üniversitesi	Çeşme Turizm Fakültesi
1998	İstanbul	Devlet	İstanbul Üniversitesi	İktisat Fakültesi
2000	İstanbul	Vakıf	Yeditepe Üniversitesi	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
2001	Hatay	Devlet	İskenderun Teknik Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2001	Muğla	Devlet	Sıtkı Koçman Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2001	Sakarya	Devlet	Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2004	Aydın	Devlet	Adnan Menderes Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2005	Kayseri	Devlet	Erciyes Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2005	Kocaeli	Devlet	Kocaeli Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2006	Düzce	Devlet	Düzce Üniversitesi	Akçakoca Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu
2006	Tekirdağ	Devlet	Trakya Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Fakültesi
2007	Eskişehir	Devlet	Osmangazi Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2007	Kırklareli	Devlet	Kırklareli Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2008	Erzurum	Devlet	Atatürk Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2008	Balıkesir	Devlet	Balıkesir Üniversitesi	Burhaniye Uygulamalı Bilimler Fakültesi
2008	İzmir	Devlet	Dokuz Eylül Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2009	Çanakkale	Devlet	Onsekiz Mart Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2009	Denizli	Devlet	Pamukkale Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2009	Van	Devlet	Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2010	İstanbul	Devlet	Medeniyet Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2010	İzmir	Devlet	Kâtip Çelebi Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2010	Mardin	Devlet	Artuklu Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2011	Adana	Devlet	Alparslan Türkeş Üniversitesi	İşletme Fakültesi
2011	Giresun	Devlet	Giresun Üniversitesi	Bulancak Kadir Karabaş Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
2011	Kastamonu	Devlet	Kastamonu Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2011	Konya	Devlet	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Turizm Fakültesi

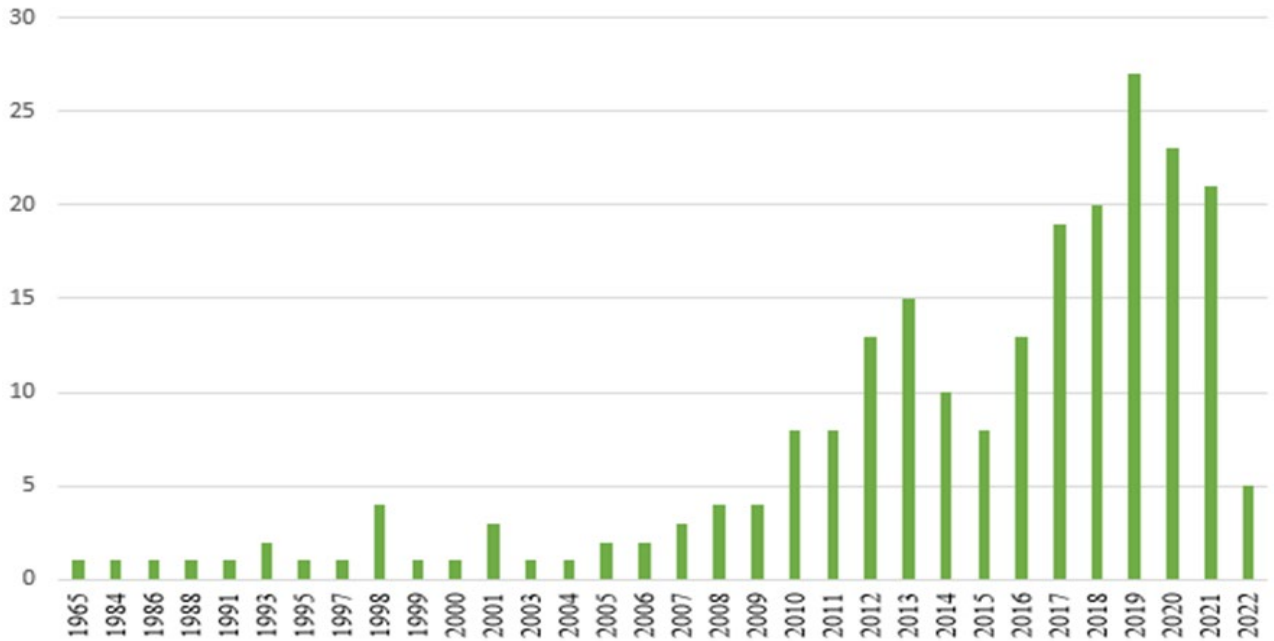
2012	Burdur	Devlet	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu
2012	Isparta	Devlet	Süleyman Demirel Üniversitesi	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
2013	Afyonkarahisar	Devlet	Afyon Kocatepe Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2013	Karabük	Devlet	Karabük Üniversitesi	Safranbolu Turizm Fakültesi
2013	Kütahya	Devlet	Dumlupınar Üniversitesi	Tavşanlı Uygulamalı Bilimler Fakültesi
2013	Konya	Devlet	Selçuk Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2013	Samsun	Devlet	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2013	İstanbul	Vakıf	Bilgi Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Fakültesi
2014	Antalya	Vakıf	Hamdullah Emin Paşa Üniversitesi	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
2014	Bilecik	Devlet	Şeyh Edebali Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Fakültesi
2014	Sivas	Devlet	Cumhuriyet Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2014	Muğla	Devlet	Sıtkı Koçman Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2016	Antalya	Devlet	Akdeniz Üniversitesi	Manavgat Turizm Fakültesi
2016	Antalya	Devlet	Alaaddin Keykubat Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2016	İzmir	Devlet	Dokuz Eylül Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
2016	Zonguldak	Devlet	Bülent Ecevit Üniversitesi	Karadeniz Ereğli Turizm Fakültesi
2017	Antalya	Devlet	Akdeniz Üniversitesi	Serik İşletme Fakültesi
2017	Bolu	Devlet	İzzet Baysal Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2017	Rize	Devlet	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	Ardeşen Turizm Fakültesi
2019	Bitlis	Devlet	Eren Üniversitesi	Kanık Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
2019	Isparta	Devlet	Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2019	Malatya	Devlet	Turgut Özal Üniversitesi	Sosyal ve Beşerî Bilimler Fakültesi
2021	Ankara	Vakıf	Başkent Üniversitesi	Ticari Bilimler Fakültesi
2022	İstanbul	Vakıf	Beykent Üniversitesi	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü				
1988	Ankara	Vakıf	İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Fakültesi
Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü				
-	Kıbrıs	Vakıf	Girne Amerikan Üniversitesi	Uygulamalı Sosyal Bilimler Yüksekokulu
-	Kıbrıs	Vakıf	Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi	Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu
-	Alanya	Vakıf	Hamdullah Emin Paşa Üniversitesi	Sanat ve Tasarım Fakültesi
-	İstanbul	Vakıf	Topkapı Üniversitesi	Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
2003	İstanbul	Vakıf	Yeditepe Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi
2007	Kıbrıs	Vakıf	Lefke Avrupa Üniversitesi	Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu
2008	İzmir	Vakıf	Ekonomi Üniversitesi	Uygulamalı Yönetim Bilimleri Yüksekokulu
2009	İstanbul	Vakıf	Okan Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Fakültesi
2010	Ankara	Devlet	Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2010	Nevşehir	Devlet	Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2011	Erzurum	Devlet	Atatürk Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2012	Antalya	Devlet	Akdeniz Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2012	İstanbul	Vakıf	Beykent Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi
2012	İstanbul	Vakıf	Özyeğin Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
2012	Bolu	Devlet	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2012	İstanbul	Vakıf	Gelişim Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Fakültesi
2012	Kırgızistan	Devlet	Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2012	Konya	Devlet	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2012	Mersin	Devlet	Mersin Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2012	Kıbrıs	Vakıf	Doğu Akdeniz Üniversitesi	Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu
2013	İstanbul	Vakıf	Nişantaşı Üniversitesi	Sanat ve Tasarım Fakültesi
2013	İstanbul	Vakıf	Maltepe Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi
2013	Trabzon	Vakıf	Avrasya Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
2013	Eskişehir	Devlet	Anadolu Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2014	Afyonkarahisar	Devlet	Afyon Kocatepe Üniversitesi	Turizm Fakültesi

2014	Balıkesir	Devlet	Balıkesir Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2014	İstanbul	Vakıf	Aydın Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi
2014	İstanbul	Vakıf	Bilgi Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Fakültesi
2014	Denizli	Devlet	Pamukkale Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2015	Çanakkale	Devlet	Onsekiz Mart Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2015	İstanbul	Vakıf	Gelişim Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi
2015	İzmir	Devlet	Kâtip Çelebi Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2016	Antalya	Devlet	Akdeniz Üniversitesi	Manavgat Turizm Fakültesi
2016	İzmir	Devlet	Dokuz Eylül Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
2016	İstanbul	Vakıf	Doğuş Üniversitesi	Sanat ve Tasarım Fakültesi
2016	Ankara	Vakıf	Başkent Üniversitesi	Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
2016	Kocaeli	Devlet	Kocaeli Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2016	Sivas	Devlet	Cumhuriyet Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2016	Kıbrıs	Vakıf	Yakın Doğu Üniversitesi	Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu
2017	Alanya	Devlet	Alaaddin Keykubat Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2017	Antalya	Vakıf	Akev Üniversitesi	Sanat ve Tasarım Fakültesi
2017	Antalya	Vakıf	Bilim Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2017	İstanbul	Vakıf	Altınbaş Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Fakültesi
2017	Burdur	Devlet	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu
2017	Çanakkale	Devlet	Onsekiz Mart Üniversitesi	Gökçeada Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
2017	İstanbul	Devlet	Medeniyet Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2017	Konya	Devlet	Selçuk Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2017	Mardin	Devlet	Artuklu Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2017	Osmaniye	Devlet	Korkut Ata Üniversitesi	Kadirli Uygulamalı Bilimler Fakültesi
2017	İzmir	Vakıf	Yaşar Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
2017	İstanbul	Vakıf	Medipol Üniversitesi	Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
2018	İzmir	Devlet	Dokuz Eylül Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2018	İstanbul	Vakıf	Gedik Üniversitesi	Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
2018	İstanbul	Vakıf	İstinye Üniversitesi	Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
2018	İstanbul	Vakıf	Beykoz Üniversitesi	Sanat ve Tasarım Fakültesi
2018	İstanbul	Vakıf	Rumeli Üniversitesi	Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
2018	Eskişehir	Devlet	Osmangazi Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2018	Karabük	Devlet	Karabük Üniversitesi	Safranbolu Turizm Fakültesi
2018	Kastamonu	Devlet	Kastamonu Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2018	Nevşehir	Vakıf	Kapadokya Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
2018	Sakarya	Devlet	Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2018	Kıbrıs	Vakıf	Uluslararası Final Üniversitesi	Turizm ve Mutfak Sanatları Yüksekokulu
2019	Bitlis	Devlet	Eren Üniversitesi	Kanık Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
2019	Gaziantep	Devlet	Gaziantep Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2019	Giresun	Devlet	Giresun Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2019	Iğdır	Devlet	Iğdır Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2019	İstanbul	Vakıf	Kent Üniversitesi	Sanat ve Tasarım Fakültesi
2019	Karaman	Devlet	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
2019	Tunceli	Devlet	Munzur Üniversitesi	Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
2019	Rize	Devlet	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	Ardeşen Turizm Fakültesi
2019	Sinop	Devlet	Sinop Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu
2019	Şırnak	Devlet	Şırnak Üniversitesi	Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu
2019	Tokat	Devlet	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Zile Dinçerler Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu
2019	Kırklareli	Devlet	Kırklareli Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2020	Ağrı	Devlet	İbrahim Çeçen Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu

2020	İstanbul	Vakıf	Arel Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi
2020	Ankara	Vakıf	Medipol Üniversitesi	Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
2020	İstanbul	Vakıf	Esenyurt Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
2020	Düzce	Devlet	Düzce Üniversitesi	Akçakoca Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu
2020	Erzincan	Devlet	Binali Yıldırım Üniversitesi	Kemaliye Hacı Ali Akın Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
2020	Hatay	Devlet	Mustafa Kemal Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu
2020	Kıbrıs	Vakıf	Girne Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2020	Gümüşhane	Devlet	Gümüşhane Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2020	İstanbul	Vakıf	Haliç Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi
2020	İstanbul	Vakıf	Galata Üniversitesi	Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesi
2020	Hatay	Devlet	İskenderun Teknik Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2020	Kars	Devlet	Kafkas Üniversitesi	Sarıkamış Turizm Fakültesi
2020	Kahramanmaraş	Devlet	Kahramanmaraş İstiklal Üniversitesi	Mühendislik, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
2020	Kıbrıs	Vakıf	Kıbrıs İlim Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2020	Kütahya	Devlet	Dumlupınar Üniversitesi	Taşanlı Uygulamalı Bilimler Fakültesi
2021	Ardahan	Devlet	Ardahan Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu
2021	Artvin	Devlet	Çoruh Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
2021	İstanbul	Vakıf	Bahçeşehir Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
2021	Balıkesir	Devlet	Balıkesir Üniversitesi	Burhaniye Uygulamalı Bilimler Fakültesi
2021	Batman	Devlet	Batman Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2021	Mersin	Vakıf	Toros Üniversitesi	Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
2021	Muğla	Devlet	Sıtkı Koçman Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2021	Ordu	Devlet	Ordu Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2021	Siirt	Devlet	Siirt Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu
2021	Van	Devlet	Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2021	Gaziantep	Vakıf	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Güzel Sanatlar ve Mimarlık Fakültesi
2022	Gaziantep	Devlet	Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi	Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
2022	Konya	Devlet	Selçuk Üniversitesi	Beşşehir Ali Akkanat Turizm Fakültesi
2022	Şanlıurfa	Devlet	Harran Üniversitesi	Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu
Rekreasyon Yönetimi Bölümü				
2010	Ankara	Devlet	Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2010	Ankara	Devlet	Hacı Bayram Veli Üniversitesi (M.T.O.K.)	Turizm Fakültesi
2015	Konya	Devlet	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2016	Antalya	Devlet	Akdeniz Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2017	Antalya	Devlet	Akdeniz Üniversitesi	Manavgat Turizm Fakültesi
2018	Balıkesir	Devlet	Balıkesir Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2018	Karaman	Devlet	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
2018	Siirt	Devlet	Siirt Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu
2018	Sinop	Devlet	Sinop Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu
2019	Bingöl	Devlet	Bingöl Üniversitesi	Spor Bilimleri Fakültesi
2019	Giresun	Devlet	Giresun Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2019	Kırklareli	Devlet	Kırklareli Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2019	Osmaniye	Devlet	Korkut Ata Üniversitesi	Kadirli Uygulamalı Bilimler Fakültesi
2019	Van	Devlet	Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2020	Sakarya	Devlet	Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2020	Şanlıurfa	Devlet	Harran Üniversitesi	Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu
2020	Tokat	Devlet	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Zile Dinçerler Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu

2020	Mersin	Devlet	Mersin Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2021	Karabük	Devlet	Karabük Üniversitesi	Safranbolu Turizm Fakültesi
2021	Konya	Devlet	Selçuk Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2021	Kütahya	Devlet	Dumlupınar Üniversitesi	Tavşanlı Uygulamalı Bilimler Fakültesi
2022	Denizli	Devlet	Pamukkale Üniversitesi	Turizm Fakültesi
Rekreasyon Bölümü				
1999	Kocaeli	Devlet	Kocaeli Üniversitesi	Spor Bilimleri Fakültesi
2010	Ankara	Devlet	Gazi Üniversitesi	Spor Bilimleri Fakültesi
2014	Bartın	Devlet	Bartın Üniversitesi	Spor Bilimleri Fakültesi
2020	Erzurum	Devlet	Atatürk Üniversitesi	Açık ve Uzaktan Öğretim Fakültesi
2020	İstanbul	Devlet	İstanbul Üniversitesi	Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi
2021	Uşak	Devlet	Uşak Üniversitesi	Spor Bilimleri Fakültesi
2021	İzmir	Devlet	Dokuz Eylül Üniversitesi	Necat Hepkon Spor Bilimleri Fakültesi
Yiyecek ve İçecek İşletmeciliği Bölümü				
2013	Aydın	Devlet	Adnan Menderes Üniversitesi	Turizm Fakültesi
2013	Muğla	Devlet	Sıtkı Koçman Üniversitesi	Turizm Fakültesi

Şekil 4 incelendiğinde lisans düzeyinde de yüzdeler oranları en fazla olan yıllar esas alınmıştır. Elde edilen verilere göre lisans düzeyinde en fazla turizm programının açıldığı yılın %12 oranla 2019 olduğu saptanmıştır. 2019 yılı On Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı kapsamında yer almaktadır. Bu kalkınma planında nitelikli işgücünün ve fiziksel kalitenin artırılması amaç edinmiştir (Resmî Gazete, 2019). Nitelikli işgücü de turizm eğitimi almış personelden geçmektedir. Bu bağlamda On Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın turizm eğitimi veren kurum sayılarının artmasında etkili olduğu söylenebilir.

Şekil 4. Yıllara Göre Lisans Düzeyinde Turizm Eğitime Başlayan Yükseköğretim Kurum Sayısı

Şekil 5 verilerine bakıldığında %27 oranla en fazla üniversitenin Marmara Bölgesi'nde, en az üniversitenin ise %7 oranla Güneydoğu Anadolu bölgesinde olduğu tespit edilmiştir. Haritalarda bölgelere göre değerlendirilen üniversitelerin ön lisans ve lisans eğitimlerinin yüzdeler dağılımları benzerlik göstermektedir. Her iki şekilde de (Şekil 3 ve 5) Marmara Bölgesi 1. sırada, Güneydoğu Anadolu Bölgesi ise son sırada yerini almıştır.

Şekil 5. Bölgelere Göre Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Turizm endüstrisi, işletmelerin rekabet avantajı elde etmek için turistik ürün üreten, işleten, yöneten ve kaliteli personelin mevcudiyetine bağlı emek yoğun bir hizmet endüstrisidir. Turizmde bir işveren olarak zayıf imaj, vasıflı personelin kalitesi ve mevcudiyeti, ödüller ve faydalar, işgücü devri, çalışma saatleri ve koşulları, yabancı işgücünün kullanımı, istihdamın önündeki engeller, geleneksel olarak düşük eğitim ve öğretim düzeyi gibi insan kaynakları sorunları çok boyutludur (Zagonari, 2009). Bu sorunları gidermek için eğitim kurumları ve endüstri paydaşları, daha işbirlikçi bir ilişki geliştirmenin karşılıklı faydalarını ve aralarındaki uçurumu daraltmanın önemini giderek daha fazla kabul etmektedir (Cooper & Shepherd, 1997). Turizm mesleki eğitiminin amacı, turizm alanında uzmanlığı olan veya olmayan bireyleri, turizm endüstrisine hazırlamak, sektörün beklentilerine cevap verecek bilgi ve beceriyle donatarak turizm endüstrisine kazandırmaktır (Olçay, 2008).

Yapılan bu araştırmada turizm eğitiminin ön lisans düzeyinde toplam 10 bölümde verildiği görülmüştür. Ulaşılan bilgilere göre ön lisans düzeyinde ilk turizm eğitiminin 1980 yılında Balıkesir Üniversitesi bünyesinde Turizm ve Otel İşletmeciliği bölümünde verildiği, en güncel bölümün ise 2019 yılında Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi ve Doğu Akdeniz Üniversitesi bünyesinde açılan Pastacılık ve Ekmekçilik bölümünün olduğu tespit edilmiştir. Ön lisans düzeyinde turizm eğitimi veren toplam 332 kurum olduğu, bu kurumların %81'inin devlet statüsünde olduğu, eğitim veren kurumların büyük çoğunluğunun Marmara Bölgesi'nde bulunduğu, en fazla turizm programlarının açıldığı yılların 2008 ve 2018 yılları olduğu görülmüştür. Lisans düzeyinde ise turizm eğitiminin toplam 8 bölümde verildiği tespit edilmiştir. Lisans düzeyinde ilk turizm eğitiminin 1965 yılında Hacı Bayram Veli Üniversitesi bünyesinde Turizm İşletmeciliği bölümünde verildiği, en güncel bölümün ise 2013 yılında Adnan Menderes Üniversitesi ve Sıtkı Koçman Üniversitesi bünyesinde açılan Yiyecek ve İçecek İşletmeciliği bölümünün olduğu ortaya çıkarılmıştır. Lisans düzeyinde turizm eğitimi veren toplam 235 kurum olduğu, bu kurumların %77'sinin devlet statüsünde olduğu, eğitim veren kurumların büyük çoğunluğunun yine Marmara Bölgesi'nde bulunduğu, en fazla turizm programlarının açıldığı yılların 2019 ve 2020 yılları olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında turizm ve otelcilik bölüm ve programlarının açılmasında sektörel gelişmelerin etkili olduğunu söylemek mümkündür. Bu duruma Beş Yıllık Kalkınma Planları örnek olarak verilebilir. Turizm ve otelcilik bölüm ve programları Türkiye'nin her bölgesinde yer almaktadır. Bu durum turizmin gelişmesi ve popülaritesinin artmasıyla birlikte nitelikli personele ihtiyaç duyulmasıyla ilişkilendirilebilir. Araştırma kapsamında geliştirilen öneriler şunlardır:

- ✓ Hem turizm eğitimiyle ilgili gelecekte yapılabilecek çalışmalara katkı sağlaması hem de bu eğitimleri talep eden öğrencilere tam bilgi verilebilmesi amacıyla üniversitelerin web sitelerinde ilgili bölümlerin eğitim-öğretim tarihlerine ilişkin bilgilere yer verilmelidir. Bu konuda Yükseköğretim Kurulu tarafından standart bir format önerilebilir.
- ✓ Turizm eğitiminin ortaöğretim düzeyinde tarihsel olarak incelendiği çalışmalar yapılabilir. Bu sayede ortaöğretim düzeyinde turizm eğitiminin verileri güncel olarak takip edilebilir. Ayrıca yükseköğretim ve ortaöğretim karşılaştırması yapılarak gelişimde görülen değişikliklerin nedenleri tartışılabilir ve tespit edilen sorunlar ortaya koyularak çözüm önerileri geliştirilebilir.
- ✓ Turizmde ön lisans ve lisans düzeyinde eğitim veren kurumların vermiş olduğu derslerin incelendiği çalışmalar yapılabilir.
- ✓ Araştırma kapsamında yükseköğretim kısıtlaması yapılmıştır. Bu sebeple araştırma turizm alanında ön lisans ve lisans düzeyinde eğitim veren üniversitelerle sınırlandırılmıştır. Gelecekte turizm alanında yüksek lisans ve doktora düzeyinde eğitim veren kurumlar incelenebilir.

Yapılan literatür taraması sonucunda ön lisans ve lisans düzeyinde turizm alanının geniş çerçevede kronolojik olarak ele alındığı herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu sebeple yapılan bu çalışma özgün olması, literatüre katkı sağlaması, turizm araştırmacılarına turizmle ilgili yapacakları çalışmalarda sektör ve eğitim konularını değerlendirmeye ilişkin fikir sunması, diğer disiplinlere yönelik çalışma yapacak araştırmacılara kendi alanlarını eğitim bakımından değerlendirebilmelerine yönelik bir bakış açısı sunması, turizm alanında eğitim veren kurumların mevcut durumunu belirlemesi bakımından önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- Aksu, M., & Bucak, T. (2012). Mesleki turizm eğitimi. *Aksaray Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4(2), 7-18.
- Akyurt, H., & Ültay, E. (2021). *Sosyal ve beşerî bilimlerde araştırma ve değerlendirmeler*. Ankara: Gece Kitaplığı.
- Avcıkurt, C. (2000). Education and training in tourism in Turkey: Problems and prospects. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(4), 282-297.
- Baykal, A. (2006). Veri madenciliği uygulama alanları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 95-107.
- Boylu, Y., & Arslan, E. (2013). Türkiye’de turizm eğitiminde son rakamsal gelişmeler. *14. Ulusal Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı, Kayseri*, 539-556.
- Cooper, C., & Shepherd, R. (1997). The relationship between tourism education and the tourism industry: Implications for tourism education. *Tourism Recreation Research*, 22(1), 34-47.
- Çimen, H. (2006). *Konaklama işletmeleri yöneticilerinin lisans düzeyinde turizm eğitimi almış işgörenleri ile ilgili değerlendirmeleri: Ankara’daki dört ve beş yıldızlı otellerde bir uygulama* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Dinçer M. Z., & Çetin, G. (2015). *Kalkınma planlarında turizm*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Emini, F. T., & Ayaz, Ç. E. (2020). Marmara Bölgesi üniversitelerinin inovasyon farkındalığı: Misyon ve vizyon bildirimleri üzerine karşılaştırmalı bir analiz. *Journal of Life Economics*, 7(2), 229-238.

- Engin, S., & Önen, S. M. (2019). Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki devlet üniversitelerinin SWOT analizleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 32, 526-550.
- Hacıoğlu, N. Kaşlı, M. Şahin, S., & Tetik, N. (2008). *Türkiye'de turizm eğitimi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kozak, N., Kozak, M.A., & Kozak, M. (2011). *Genel turizm ilkeler-kavramlar*, (Gözden Geçirilmiş 11. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Olalı, H., Nazilli S., Kırıcıoğlu N., & Sümer M. (1983). *Dış tanıtım ve turizm*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Olca, A. (2008). Türk turizmde eğitimin önemi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 383-390.
- Öncüer, M. E. (2006). *Avrupa Birliği eğitim politikasında mesleki turizm eğitimi yaklaşımı ve Türk turizm eğitimine uygulanabilirliği* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Pehlivan, R. (2008). *Lisans düzeyinde turizm eğitimi almakta olan öğrencilerin sektör ile ilgili tutumlarının mezuniyet sonrası kariyer seçimine etkisi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi.
- Resmî Gazete (2006). *Dokuzuncu kalkınma planı*. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Dokuzuncu_Kalkinma_Planı-2007-2013.pdf, Erişim Tarihi: 27.06.2024.
- Resmî Gazete (2019). *On birinci kalkınma planı*. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/On_Birinci_Kalkinma_Planı-2019-2023.pdf, Erişim Tarihi: 27.06.2024.
- Solmaz, S. A. (2019). Türkiye'de turizm eğitim-öğretiminde karşılaşılan sorunlar üzerine bir inceleme. *Journal of International Social Research*, 12(63), 853-866.
- Timur, A. (1992). Türkiye'de turizm eğitiminin yapısı, uygulanan politikalar ve sonuçları. Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Konferansı, s. 47-53.
- Tosun, H. (2022). Ülkemizdeki Marmara Bölgesi (İstanbul şehri hariç) üniversitelerinin performans göstergeleri. *Turan-Sam*, 14(55), 11-21.
- Unur, K., & Köşker, H. (2015). Türkiye'de turizm eğitimi ve turizm eğitimi alan öğrencilerin turizme bakış açılarına yönelik araştırmaların incelenmesi. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 44-71.
- Ünlüöner, K. & Boylu, Y. (2005). Türkiye'de yüksek öğretim düzeyinde turizm eğitimindeki gelişmelerin değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(12), 11-32.
- World Travel & Tourism Council (2024). *Economic impact research*. <https://wtcc.org/research/economic-impact>, Erişim Tarihi: 26.09.2023.
- Zagonari, F. (2009). Balancing tourism education and training. *International Journal of Hospitality Management*, 28(1), 2-9.

Yazar(lar) Hakkında/About Author(s)

Gülçin ÖZBAY / gozbay@subu.edu.tr

Yüksek lisansını 2005 yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Turizm ve Otel İşletmeciliği Anabilim Dalında tamamladıktan sonra 2009-2013 yılları arasında Sakarya Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı Üretim Yönetimi ve Pazarlama Bilim Dalında doktora eğitimi almıştır. 2021 yılında doçent olmuştur ve halen Doçent unvanı ile Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Turizm Fakültesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümünde görev yapmaktadır. Çalışma alanları sürdürülebilir gastronomi, yerel mutfak kültürü, fonksiyonel gıdalar, yiyecek içecek işletmeciliği ve pazarlamadır. Ulusal Gastronomi, Uluslararası Gastronomi isimli kitaplarda ve Gastronomi Sözlüğünde editörlük yapmıştır.

Vildan TÜYSÜZ / vildantuysuz@outlook.com

Lisansını Aksaray Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Bölümünde tamamlamıştır. Yüksek lisansını Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalında tamamlamıştır. Anadolu Üniversitesi açıcılık bölümünü tamamlamıştır. Şu an halen Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalında doktorasına devam etmektedir. Ayrıca Anadolu Üniversitesi Sivil Hava Ulaştırma İşletmeciliği, Atatürk Üniversitesi İş Sağlığı ve Güvenliği bölümlerinde öğrenimi hâlâ devam etmektedir. Çalışma alanları kültürel miras, fonksiyonel gıdalar, turizmdir.

Serkan SEMİNT / semintserkann@gmail.com

Lisansını Gaziosmanpaşa Üniversitesi Zile Dinçerler Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Bölümünde tamamlamıştır. Yüksek lisansını Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalında tamamlamıştır. Anadolu Üniversitesi açıcılık bölümünü tamamlamıştır. Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları Anabilim Dalında doktorasına devam etmektedir. Ayrıca Atatürk Üniversitesi İş Sağlığı ve Güvenliği bölümünde öğrenimi devam etmektedir. Şu an Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesinde Arş. Gör. Olarak görev yapmaktadır. Çalışma alanları gastronomi, pazarlama, yerel mutfaklar ve turizmdir.

ETİK BEYAN FORMU	
Araştırma Desteği Bilgisi: Araştırma desteği alınmamıştır.	
Etik Kurul Onay Durumu	
☐ Etik kurul onayı gerekmektedir.	
Etik Kurul Raporunu Veren Kurum	
Etik kurul raporu karar tarihi:	Karar Sayı No:
☒ Etik kurul onayı gerekmemektedir. Nedeni aşağıda belirtilmiştir.	
☐ Veriler 2020 tarihinden önce toplandığından etik kurul izni alınmamıştır.	
☒ Çalışmada kullanılan yöntem etik kurul izni gerektirmemektedir.	
Yazar(lar)ın Katkı Oranı	
1.Yazar: %34	
2.Yazar %33	
3. Yazar %33	
Bilgilendirilmiş Onam Formu: Tüm taraflar kendi rızaları ile çalışmaya dâhil olmuşlardır.	